

Bacheloroppgave

Mellom kultur og lovgivning

-en analyse av hvordan den nye barnevernsloven kan sikre bedre ivaretagelse av barn med minoritetsbakgrunn, som er under offentlig omsorg av barnevernet

Hermine Olympia Wildenvey Michelet

Studium: Sosialt arbeid, barnevernspedagog
2023

HØGSKULEN
I VOLDA

Egenerklæring

Denne oppgaven er mitt eget og selvstendige arbeid. Den bruker ikke andres arbeid uten at det er oppgitt, den bruker ikke tekst fra eget arbeid uten at det er oppgitt, og kilder som er brukt er ført inn i både tekst og kildeliste på en måte som gjør at jeg ikke vil få en “ufortjent rennomegevinst”. Den har heller ikke vært brukt som eksamenssvar eller arbeidskrav tidligere. Jeg vet at oppgaven vil bli elektronisk kontrollert for plagiat, og at alvorlige brudd med “god sitatskikk” blir behandlet som fusk jf. UH-loven §4-7 og §4-8, 3. ledd.

Jeg gir høgskulen i Volda rett til å publisere oppgaven vederlagsfritt i elektronisk form.

Forord

Som barnevernspedagog har man et stort ansvar for å ivareta barn som trenger ekstra beskyttelse på grunn av ulike utfordringer rundt deres omsorgssituasjon. Man skal tale barnets sak, og samtidig forholde seg til lovverk og offentlige instansers føringer. Denne oppgaven håper å kunne bidra til en økt bevissthet rundt disse temaene og hvordan barnevernsarbeideren bedre kan ivareta barn med innvandrerbakgrunn etter omsorgsovertakelse.

De juridiske rammene og føringene lovverket legger for arbeidet er noe jeg finner svært interessant, ettersom de er med på å utforme alt barnevernsarbeid. Da jeg først fikk høre om den nye barnevernloven for nesten tre år siden var jeg fast bestemt på at det var dette jeg ville skrive bachelor om. Nå tre år senere er den endelig ferdig.

Jeg håper at denne oppgaven vil bidra til økt kunnskap om hvordan den nye barnevernloven kan brukes til å styrke minoritetsbarns rettigheter i barnevernssaker, og hvordan vi kan jobbe for å skape en mer rettferdig og inkluderende barnevernspraksis. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å utforske hvordan den nye barnevernloven kan brukes til å ivareta minoritetsbarns rettigheter under offentlig omsorg, og hvilke utfordringer som fortsatt eksisterer i dagens barnevernssystem.

Jeg vil rette en stor takk til min veileder Malene Øvrelid for verdifulle tilbakemeldinger, inspirasjon og støtte gjennom hele prosessen. Det er så utrolig mye jeg har ønsket å skrive om, men med hennes veiledning og tilbakemeldinger har hun bidratt til å holde meg på stø kurs.

Sammendrag

Dagens samfunn er stadig i endring, og som følge av stor økning i innvandring blir Norge et stadig mer flerkulturelt samfunn. Den gamle barnevernloven var over 30 år gammel, og det har blitt behov for endringer og reformer i tråd med at samfunnet utvikler seg. Den siste utviklingen på dette feltet er at en ny og mer tidsriktig barnevernlov trådte i kraft i januar 2023. Norges barnevern har vært utsatt for omfattende kritikk, blant annet for brudd på menneskerettighetene. Det fremkommer økende bekymring for at minoritetsbarn ikke får tilstrekkelig ivaretagelse av sine rettigheter og at kulturelle forskjeller kan føre til misforståelser og feilvurderinger i barnevernet.

Denne oppgaven undersøker hvordan den nye barnevernsloven kan bedre ivareta minoritetsbarn som er under offentlig omsorg. Endringene som gjelder for denne gruppen barn er studert, og funnene viser at den nye loven gir et mer presist lovverk som vektlegger kultur, religion og bakgrunn på en tydeligere måte. Barnevernet kan dermed fremstå som mer kultursensitivt, og barnets rettigheter er blitt tydeliggjort. Imidlertid vil endringer i lovtekst ikke nødvendigvis føre til forandringer i praksis og rutiner. Derfor er det viktig at barneverntjenesten kontinuerlig jobber med å øke sin kompetanse og bevissthet rundt kultursensitivitet, medvirkning og barns rettigheter for å sikre god ivaretagelse av barn med minoritetsbakgrunn etter omsorgsovertakelse.

Språklige og kulturelle forskjeller kan føre til store utfordringer for barneverntjenesten. Den nye barnevernloven har innført en rekke lovbestemmelser som kan bidra til å ivareta barn med innvandrerbakgrunn etter omsorgsovertakelse. Økt kompetanse og bevissthet blant saksbehandlere er også områder som blir vektlagt i den nye loven. Oppgaven er en litteraturstudie som baserer seg på en gjennomgang av relevant forskning, faglitteratur og juridiske dokumenter. Oppgaven tar utgangspunkt i kultursensitiv tilnærming, barneperspektivet og barns medvirkning som teoretiske perspektiv. I diskusjonen knyttes de ulike teoretiske perspektivene, juridiske dokumenter og eksisterende forskning på feltet sammen for å finne svar på problemstillingen. Ettersom loven nylig trådte i kraft, er det fortsatt lite forskning på hvordan endringene fungerer i praksis.

Summary

Today's society is constantly changing, and due to a significant growth in immigration, Norway is becoming increasingly multicultural. The old Child Protection Act was over 30 years old, and there has been a need for changes and reforms in line with society's development. The latest development in this field is that a new and more up-to-date child protection law came into force in January 2023. Norway's child protection services have been exposed to extensive criticism, including for violations of human rights. There is an increasing concern that children with a minority background do not receive adequate safeguarding of their rights and that cultural differences can lead to misunderstandings and misjudgments in the child protection services.

This thesis examines how the new Child Welfare Act can better safeguard children with minority background under public care. The changes that apply to this group of children have been studied. The findings show that the new law provides more specific legislation that clearly emphasizes culture, religion, and background. The child protection appears to be more culturally sensitive, and the child's rights have been clarified. However, changes in the law will not necessarily lead to changes in practice and routines. Therefore, the child protection services must continuously work to increase its competence and awareness of cultural sensitivity, participation, and children's rights to ensure good care for children with minority background.

Linguistic and cultural differences can lead to significant challenges for the child protection services. In a culturally sensitive approach, the children's perspective and participation are essential areas to be strengthened. The new law also emphasizes increased competence and awareness among case managers. This assignment is a literature study based on a review of relevant research, relevant theories, and legal documents. In the discussion, the various theoretical perspectives, legal documents, and existing research in the field are linked together to find answers to the research question. Since the law is relatively new, more research still needs to be done concerning how the changes function in practice.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
2. Bakgrunn	3
2.1 Lovens forarbeider	3
2.2 Proposisjon 133. L	3
2.3 Internasjonale forpliktelser og rettspraksis.....	4
2.3 Barnevernsloven 2021	5
3. Kunnskapsgrunnlag	7
3.1 <i>Teoretisk bakgrunn</i>	7
3.1.2 Kultursensitiv tilnærming	7
3.1.3 Etnosentrisme	8
3.1.4 Kulturrelativisme	8
3.1.5 Barneperspektivet	9
3.2 <i>Forskning på felt</i>	10
4.0 Diskusjon	13
4.1 Kultursensitivitet	13
4.2 Kulturrelativisme	15
4.3 Fosterhjem	16
4.4 Samvær etter omsorgsovertakelse.....	20
4.5 Barneperspektivet og medvirkning	21
4.6 Krav om økt kompetanse.....	23
5. Avslutning og konklusjon	26
Litteraturliste	28

1. Innledning

Alle barn i Norge skal vernes mot omsorgssvikt og overgrep. Barnevernets hovedoppgave er å sørge for at barn og ungdom som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får tilstrekkelig hjelp og omsorg til rett tid. Dette er hjemlet i Barnevernsloven § 1-1 (2021). Det har skjedd store endringer i familiemønstrene og samfunnet generelt siden barnevernloven av 1992 ble vedtatt. Loven og lovens forskrifter har blitt endret en rekke ganger og var ikke lenger tilpasset utviklingen som har funnet sted de siste tiårene. Den fremstod som usammenhengende, uoversiktlig og lite tidsriktig (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014). Et lovutvalg ble nedsatt av Regjeringen i 2014, hvor mandatet var å se på hvordan barnevernloven av 1992 kunne forenkles. Det skulle videre utredes hvordan rettssikkerheten til barn og familier i barnevernet kunne styrkes, da Regjeringen så behov for å oppdatere loven i samsvar med internasjonale standarder og praksis på barnevernsområdet (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014). De siste årene har det vært omfattende debatt og kritikk av barnevernet i Norge, både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Flere domfellelser i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har ført til økt oppmerksomhet om barnevernets praksis og behandling av barn og familier i Norge (Ertzeid, 2020). Kritikken innebærer blant annet at barnets og familiens rettigheter og medvirkning ikke har blitt tilstrekkelig ivaretatt. I de fleste av domfellelsene har det blitt kontert krenkelse av EMK artikkel 8, som verner om retten til familieliv (Prop. 131 L (2018-2019), s.12). I domfellelsene fremkommer det at barnevernet har sett bort fra gjenforeningsmålsetningen og innvilget svært begrenset samvær (Alvik,2021, s.8). Det har blitt påvist i noen av dommene fra EMD at barnevernets, fylkesnemndas og domstolenes beslutningsgrunnlag og avveining av motstridende interesser mellom barn og foreldre, ikke har vært tilstrekkelig. Avgjørelsene utfordrer legitimiteten og tilliten til det norske barnevernsystemet (NOU 2023:7, s.25). Den nye loven ble utarbeidet med tanke på å forbedre barnevernets praksis og sikre at barnas og familiens rettigheter blir ivaretatt på en bedre måte (Prop. 133 L (2020-2021), s.21). I flere av sakene ført for EMD har det blitt påpekt at det ikke har vært tilstrekkelig vurdering av hvordan barns etniske, språklige, religiøse og kulturelle rettigheter blir ivaretatt (Norges institusjon for menneskerettigheter, 2020).

I løpet av de siste tjue årene har antall innvandrere i Norge mer enn tredoblet seg (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2022, s.II). Det kan være vanskelig å kommunisere med barnevernet for barn og familier som ikke har norsk som morsmål. Normene som gjelder i den nye kulturen, kan være helt ulike erfaringen de har fra hjemlandet. Kulturforskjellen kan føre til misforståelser og feilvurderinger på mange nivåer i samfunnet (Fjelnseth, 2017). I forarbeidene til den nye loven fremkommer det at den gamle loven hadde svakheter og mangler rundt rettssikkerheten til minoritetsfamilier (Prop. 133 L (2020-2021), s. 17). Denne oppgaven vil diskutere endringer i den nye loven som berører barn med minoritetsbakgrunn som er under offentlig omsorg. De juridiske endringene vil ha stor påvirkning på hvordan barnevernet utfører sitt arbeid. Etersom loven nylig har blitt innført foreligger det lite forskning på hvordan endringene i barnevernloven fungerer i praksis. Det er fortsatt mangel på forskning rundt fosterhjem. I NOU 2023:7 (s.455) presiseres det at det gjennomføres målrettet forskning og utviklingsarbeid, blant annet om fosterbarn og deres situasjon og om hva som skal til for å øke rekrutteringen av egnede fosterhjem. Ved å forene relevante rettskilder, forskning på feltet og teori om kultursensitivitet og barneperspektivet vil denne oppgaven søke å finne svar på følgende problemstillingen:

Hvordan kan den nye barnevernloven bedre ivareta barn med innvandrerbakgrunn etter omsorgsovertakelse?

Her pekes det på lovendringene i barnevernsloven, og studien viser til barnevernsarbeid til barn med minoritetsbakgrunn. Studien kommer til å fokusere på utvalgte lovendringer som er mest relevante for å besvare problemstillingen. Oppgaven vil belyse muligheter og utfordringer en saksbehandler kan møte i arbeidet med det nye lovverket. Diskusjonen vil dreie seg om kultursensitiv tilnærming og barneperspektivet, og hvordan dette virker inn i en barnevernssak hvor omsorgsovertakelse er fattet. I den nye barnevernsloven er barnets rett til omsorg og familieliv innført som en overordnet bestemmelse (barnevernsloven, 2021, §1-5): “Barn har rett til omsorg og beskyttelse, fortrinnsvis i egen familie”. Presiseringen av denne retten vil bidra til å synliggjøre at menneskerettighetene skal ha grunnleggende betydning i alle barnevernssaker (Prop 133. L (2020-2021), s. 543). Denne bestemmelsen vil ikke bli nærmere diskutert, ettersom utgangspunktet for problemstillingen er at vedtaket om omsorgsovertakelse allerede er fattet. Institusjonsplassering vil ikke bli nærmere diskutert fordi den internasjonale kritikken i utgangspunktet har basert seg på omsorgsplassering i fosterhjem. Enslige mindreårige asylsøkere vil heller ikke bli diskutert i oppgaven ettersom de er i en særstilling i forhold til offentlig omsorg.

2. Bakgrunn

Det er kjent at Norges barnevern har fått stor kritikk og oppmerksomhet i media. En Høyesterettsdom fastslår at det er behov for justering i norsk barnevernpraksis, og peker på at EMD har konstatert krenkelsers i myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre (HR-2020-661-S, s.15). Rettsavgjørelser viser at det har vært varierende kvalitet og beslutningsgrunnlag i barnevernet. Ivaretagelse av retten til familieliv er en grunnleggende menneskerettighet, og å separere barn og foreldre utgjør et av de større inngrepene mennesket kan bli utsatt for (Grunnloven, 1814, §102).

2.1 Lovens forarbeider

For å forstå og tolke gjeldende rett, blir lovens forarbeider ofte tillagt stor vekt. Forarbeidene er regnet som en rettskilde i norsk rett. I disse kildene kan man finne utdypende informasjon om hvordan lovgiver mener at lovbestemmelsen skal anvendes (Kjønstad et al., 2017, s.94-95). Et lovforarbeid starter ofte med at regjeringen eller Stortinget setter ned et utvalg hvor deltakerne har spesialkompetanse på det aktuelle området. Utvalget får et mandat, og arbeidet ender opp i en anbefaling til myndighetene om hva som bør gjøres.

Det ble oppnevnt et utvalg i statsråd i 2014, hvor mandatet i hovedtrekk var å foreta en teknisk, språklig og strukturell gjennomgang av gjeldende barnevernlov, samt å vurdere forenklinger i loven og lovteksten. Begrepsbruk, saksbehandlingsfrister og skillet mellom forskrift og lov var andre områder som ble utredet (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014). Arbeidet resulterte i utkast til en ny barnevernlov (NOU 2016:16, s.21), som ble en mer tilgjengelig lov tilpasset dagens samfunn. Dette var en omfattende utredning, og denne oppgaven vil ikke belyse nærmere utvalgets mandat og vurderinger.

2.2 Proposisjon 133. L

En proposisjon er et forslag fra regjeringen til Stortinget om å fatte et vedtak eller en lovendring. Det faktiske lovforarbeidet starter med et slikt forslag. Fagfolk, interessegrupper og andre berørte instanser kan bli invitert eller selv melde interesse for å uttale seg om disse forslagene. Uttalelsene betegnes som høringssvar (Stortinget,2022). Prop. 133 L inneholder forslag til ny barnevernlov. Proposisjonen ble lagt frem i 2021 som en del av regjeringens arbeid med å styrke barnevernet og ivareta barns rettigheter og medvirkning i barnevernssaker

(Prop. 133 L (2020-2021), s.15-17). Forslaget innebar omfattende endringer av den, på den tiden, gjeldende barnevernlov. Formålet var en mer tilgjengelig og tidsriktig lov. Et styrket samarbeid og tverrfaglig samordning mellom ulike aktører i barnevernet (Prop. 133 L (2020-2021), s.15-17) stod også sentralt i det nye lovforslaget. En av de konkrete helhetsvurderingene var blant annet at lovteksten skal tydeliggjøre barnets muligheter til å formidle synspunkter i saker som angår dem. Forslag til tiltak for å bevare barnets identitet gjennom blant annet kultur og bakgrunn samt økt fokus på familiemiljø ble også vektlagt i forslaget (Prop. 133 L (2020-2021)).

2.3 Internasjonale forpliktelser og rettspraksis

Norge har ratifisert en rekke internasjonale konvensjoner og traktater, mest relevant for denne besvarelsen er FNs barnekonvensjon og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. FNs barnekonvensjon er en internasjonal menneskerettighetsavtale som fastsetter grunnleggende rettigheter for alle barn under 18 år. Konvensjonen ble vedtatt i 1989 og har blitt ratifisert av nesten alle verdens land, inkludert Norge. Barnekonvensjonen er en viktig rettesnor for å sikre at barns rettigheter blir respektert og oppfylt på en måte som tar hensyn til deres beste (De forente nasjoner, 1989, s.5). Barnekonvensjonen har flere artikler som omhandler barns rett til kulturell, språklig og religiøs tilhørighet og hvor det fremkommer at disse forholdene skal hensyntas i barnas oppdragelse. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK), er en internasjonal avtale om grunnleggende menneskerettigheter. EMK ble vedtatt av Europarådets medlemsland i 1950 (Utenriksdepartementet, 2005) EMD står for Den europeiske menneskerettsdomstolen, og er en internasjonal domstol som behandler klager fra mennesker og organisasjoner som mener at deres menneskerettigheter vernet av EMK har blitt krenket. EMDs dommer er bindende for alle land som har ratifisert konvensjonen, inkludert Norge (Utenriksdepartementet, 2020). Rettspraksis spiller en viktig rolle som rettskilde, ikke bare for domstolene, men også for forvaltningen og andre som skal forstå og anvende aktuelle rettsregler. Høyesterettspraksis er spesielt betydningsfull som rettskilde, og dersom Høyesterett har tolket en lov på en bestemt måte, vil dette normalt være retningsgivende ved senere tilsvarende saker (Kjønstad et al, 2017, s.97). Oppgaven vil bruke høyesterettsavgjørelser for å belyse problemstillingen, fordi de kan bidra til å underbygge og klargjøre juridiske tolkninger og rettsprinsipper som er relevante for den aktuelle bestemmelsen. Høyesterettsavgjørelser har en høy grad av autoritet og er ofte avgjørende for tolkning og anvendelse av loven i praksis (Kjønstad et al, 2017,

s.97). Henvisning til relevant rettspraksis vil også styrke argumentasjonen og kan bidra til å unngå feilaktige tolkninger eller anvendelser av loven.

2.3 Barnevernsloven 2021

På bakgrunn av utredninger og innstillingen fra lovutvalget, vedtok Stortinget en ny barnevernslov i 2021. Denne loven skal sikre et bedre barnevernfaglig arbeid, samtidig som den skal styrke rettssikkerheten til både barn og foreldre. Målet med den nye loven er å sette barnets behov i fokus og tilrettelegge for involvering av barnets familie og nettverk. Dette avsnittet vil kort redegjøre for de mest aktuelle lovendringene som er relevante for å besvare problemstillingen. Endringene viser at lovgiver ønsker en økt anerkjennelse av betydningen av språklige og kulturelle forhold i den nye loven.

Første kapittel av loven har en overordnet karakter og inneholder informasjon om formålet og verdigrunnlaget til loven, de grunnleggende prinsippene som loven bygger på, og hvilke områder loven gjelder for (Stang,2023). Samlet sett gir lovens første kapittel en viktig ramme for barnevernets arbeid, og danner grunnlaget for tolkning og anvendelse av hele loven. Ved å klargjøre lovens formål og prinsipper, bidrar første kapittel til å skape en felles forståelse og retning for barnevernets arbeid (NOU 2016:16, s.38).

Det er innført en ny overordnet bestemmelse, §1-8, som lovfester barnevernets plikt til å ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken (barnevernsloven, 2021). Barnevernsloven legger til rette for at barnet skal ha reell innflytelse og bli hørt i alle saker som angår dem, og det er satt krav til at det skal legges stor vekt på barnets synspunkter i alle beslutninger som tas i barnevernssaker (§ 1-3 og § 1-4). Det har blitt innført som en overordnet bestemmelse at barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører barnet (barnevernsloven, 2021, §1-3). Det er videre lagt til en ny bestemmelse i §1-4 første ledd andre setning, som presiserer at barnet kan uttale seg uten samtykke fra foreldrene (barnevernsloven,2021). I den nye barnevernsloven fremgår det av § 1-9 *Samarbeid med barn, familie og nettverk* annet ledd at “Barnevernet skal legge til rette for at barnets familie og nettverk involveres” (Barnevernsloven, 2021). Bestemmelsen er ny, og pålegger barnevernet å legge til rette for involvering av barnets familie og nettverk. Denne bestemmelsen tydeliggjør betydningen av familiemiljø og barnets nettverk.

I barnevernsloven (2021) §7-2 reguleres vedtak om samvær og bestemmelsen omhandler fastsettelse av barneverns- og helsenemndas kompetanse til å treffe slike vedtak. En ny bestemmelse i annet ledd understreker at nemnda må foreta en individuell og konkret vurdering ved fastsettelse av samvær, i stedet for å benytte en normert vurdering som tidligere var vanlig praksis (HR-2020-662-S, s.18). Bestemmelsen om samvær er en viktig del av gjenforeningsarbeidet.

Videre er det inntatt en ny bestemmelse som skjerper og tydeliggjør hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for beslutningene tatt av barnevernet, da det har blitt innført journalplikt i barneverntjenesten, regulert i barnevernsloven §12-4 (2021). I den nye barnevernsloven, er det innført krav til økt kompetanse og mastergrad i barneverntjenesten. Dette for å sikre at saksbehandlerne har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta barns behov og rettigheter i tråd med loven. Kravet til økt kompetanse er lovfestet i §15-6 i barnevernsloven og gjelder for barneverntjenestens personell og andre som utfører oppgaver på vegne av tjenesten og kravet trer i kraft fra 2031 (Prop. 133 L (2020–2021), s.596). Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker bytter navn til Barneverns- og helsenemnda (Prop. 133 L (2020-2021), s.22). Betegnelsen barneverns- og helsenemnda vil bli brukt videre i oppgaven.

I et utvalg oppnevnt av regjeringen i 2021 ble det etterspurt en gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet. Denne gjennomgangen ble presentert i NOU 2023:7 "Trygg barndom, sikker fremtid". Arbeidet med denne utredningen har pågått parallelt med utformingen av ny barnevernlov. Formålet med utredningen var å undersøke og vurdere tiltak for å styrke rettssikkerheten i alle ledd og faser av barnevernets arbeid. Dette inkluderer å sikre riktig myndighetsutøvelse samt begrunnede, etterprøvbare avgjørelser på alle nivåer i barnevernet (NOU 2023:7, s. 27). Utvalgets mandat var omfattende. Det ble særlig lagt vekt på barne- og foreldreperspektivet og på rettssikkerhet. Utredningen påpeker blant annet at det av ulike årsaker er vanskelig å rekruttere fosterhjem med minoritetsbakgrunn (NOU 2023:7, s.292). Etterprøvbarhet, kontroll og åpenhet i barnevernsarbeidet ble også utredet. Videre ble kvalitetssikring av fylkesnemndenes beslutningsgrunnlag og forslag til tiltak som kan bidra til større åpenhet om deres arbeid, utredet.

3. Kunnskapsgrunnlag

3.1 Teoretisk bakgrunn

Statistisk sentralbyrå definerer innvandrere som «personer som er bosatt i Norge, men som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og har fire utenlandsfødte besteforeldre» (Kirkeberg et al., 2019, s.10). Norskfødte med innvandrerforeldre er en betegnelse som brukes for å beskrive personer som er født i Norge, har to foreldre som selv har innvandret til Norge, og som også har alle sine fire besteforeldre født i utlandet. Personer med innvandrerbakgrunn er en fellesbetegnelse for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (Kirkeberg et al., 2019, s.10). I litteraturen brukes ofte kategorien “innvandrerbarn” eller “etniske minoriteter”, og omfatter barn med ulik oppholdsstats og omsorgssituasjon (Aarseth & Bredal, 2018, s.20). Denne oppgaven vil forholde seg til definisjonen til SSB om innvandrere, og bruke begrepet minoritet i denne sammenheng.

Omsorgsovertakelse innebærer at barnevernet har overtatt omsorgsansvaret for barnet, og at barnet blir plassert i fosterhjem, barnevernsinstitusjon eller annen omsorgsinstitusjon. Et slikt vedtak er juridisk alltid midlertidig, og behovet for plassering er avhengig av hvordan man vurderer muligheten for at omsorgssituasjonen eller barnets situasjon vil endre seg (Prop. 133 L (2020-2021), s.25). I den nye barnevernsloven (2021) er reglene om omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon samlet i et eget kapittel 5.

3.1.2 Kultursensitiv tilnærming

Kultursensitivitet kan defineres som en holdning preget av åpenhet og anerkjennelse av kulturelle forskjeller. En kultursensitiv tilnærming vil søke etter mulige likheter, samtidig som man viser forståelse for den andres logikk, tenkemåte og perspektiv. Det er like viktig å være bevisst og ha kunnskap om sin egen kultur, og hvordan den påvirker ens forståelse av andre kulturer (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s.233). I arbeidet med minoritetsfamilier er det viktig å ha god kunnskap om ulike kulturer, slik at man kan utvise forståelse for likheter og forskjeller mellom kulturene. En kultursensitiv tilnærming til arbeidet har vist seg å være en vesentlig utfordring i dagens barnevern (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s.232). Islamsk råd Norge har kommet med et høringssvar til den nye barnevernloven. I høringssvaret fremkommer det at mistilliten blant minoritetsfamilier til barnevernet kan knyttes til barnevernets manglende

kunnskap om innvandremiljøer, spesielt deres kultur, religion og språk (Islamsk Råd Norge, 2019). Dette er til hinder for et godt samarbeid mellom foreldre og barnevernet.

Minoritetsforeldre opplever at barnevernet ikke har den nødvendige kompetansen og kunnskapen til å ivareta deres barn på en tilfredsstillende måte. I sitt høringssvar understreker Islamsk Råd Norge at det viktigste for "barnets beste" er å sørge for at barnet får en trygg og kjærlig oppvekst, men dette fordrer en oppvekst hvor deres kulturelle, religiøse og språklige bakgrunn blir ivaretatt på alle stadier av en barnevernssak (Islamsk Råd Norge, 2019, s.2).

3.1.3 Etnosentrisme

I vurderingen av andre kulturer, vil det ofte være naturlig å bruke sin egen kultur som referanse. Gjennom sitt eget perspektiv kan man risikere å betrakte andre måter å leve på som feilaktige, underutviklede eller negativt avvikende. Tendensen til å bruke sin egen kultur som standard i vurderingen av andres kultur, kalles etnosentrisme (Schiefløe, 2019, s.173).

Etnosentrisme kan ofte være assosiert med stereotypier om etniske grupper, som er enkle og upresise oppfatninger om mennesker som tilhører en annen kultur eller et annet folkeslag. I møtet mellom en minoritetskultur og en majoritetskultur kan utbredelsen av etnosentriske holdninger føre til diskriminering og kulturell undertrykkelse. En etnosentrisk holdning kan hindre forståelse og kontakt med mennesker som har en annen kulturell bakgrunn enn en selv (Schiefløe, 2019, s.173). Qureshi (2005), definerer etnosentrisme er en tilnærming som handler om å vurdere andre kulturer ut fra sine egne kulturelle forestillinger, som igjen kan føre til å betrakte egen kultur som overlegen og normativ.

3.1.4 Kulturrelativisme

Kulturrelativisme handler om å akseptere at forskjellige kulturer kan ha forskjellige syn på hva som er rett og galt, godt og dårlig, og at de ulike synpunktene er likeverdige. Dette kan gjøre det mulig å bedre forstå hvorfor ulike kulturer har ulike normer og verdier, og å ta hensyn til disse i sin tilnærming og kommunikasjon med personer fra en annen kultur. Det betyr at alle kulturer må forstås og tolkes på deres egne premisser, og at alle kulturer og kulturmønstre må anses som likeverdige. Selv om dette kan gjøre det vanskelig å vurdere og sammenligne kulturer på en objektiv måte, er det viktig å respektere forskjellene mellom kulturer og verdsette deres ulike synspunkter og verdier. (Schiefløe, 2019, s.172).

Kulturrelativisme utfordrer ideen om at det finnes universelle moralske eller kulturelle

standarder som kan brukes til å vurdere handlinger eller holdninger i forskjellige kulturer. I utgangspunktet er kulturrelativisme et positivt ladet begrep, men tankesettet kan også føre til at det blir lagt ulik vekt på hva som anses som god omsorg for barn, avhengig av familiens kulturelle bakgrunn. En slik tankegang kan føre til at det blir satt ulik standard for hva som anses som god omsorg, og kan potensielt gå på bekostning av barnets beste og rettigheter (NOU 2016:16, s. 35).

3.1.5 Barneperspektivet

For å ivareta barneperspektivet må voksne ta ansvar for å forstå og anerkjenne barnets perspektiv, tanker og følelser om sitt eget liv. Perspektivet krever at voksne tar hensyn til barnas virkelighet og studerer denne på barnets egne premisser. Dette innebærer å lytte til barnas stemme og forsøke å se verden slik den oppleves av dem (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 52). Det kan være utfordrende å tolke og analysere hva barnet sier og gjør, og samtidig respektere barnets autonomi, det vil si barnets rett til å bestemme over sitt eget liv. Gjennom å benytte seg av barneperspektivet vil voksne anerkjenne og betrakte barnet som en verdifull kunnskapskilde. Ved å lytte og ta barnets perspektiv innover seg, vil voksne få muligheten til å innhente viten om barnets liv som de ikke kunne skaffet på noen annen måte enn fra barnet selv (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 52).

Til tross for den økte oppmerksomheten rundt barn og unges medvirkning i barnevernet de siste årene, viser flere studier at barn og ungdom i begrenset grad får medvirke i barnevernets arbeid (Paulsen & Studsrød, 2019, s.30). Det fremkommer at barn og ungdom ofte får for lite informasjon fra barneverntjenesten og har begrensede muligheter til å bidra med informasjon i undersøkelsessaken. Dette fører til at barn har begrenset mulighet til å formidle sine synspunkter fra sitt perspektiv. Kritikken mot barnevernet er at det fortsatt er langt igjen før barn og unges rett til medvirkning er oppfylt på en tilfredsstillende måte (Paulsen & Studsrød, 2019, s.30).

Barnevernsloven §1-4 *barnets rett til medvirkning* har som hensikt å fremme og styrke barn og unges deltakelse og påvirkning i barnevernssaker (barnevernsloven, 2021). Formålet er å sikre at barnevernets beslutninger tar hensyn til barnets beste og barnets perspektiv. Ved å

involvere barnet i beslutningsprosessen styrkes også barnets rettssikkerhet og posisjon. Medvirkning fra barnet skal bidra til en mer helhetlig forståelse av barnets situasjon og behov, og gi barnet en følelse av kontroll og innflytelse over egen livssituasjon (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s.55)

Forandringsfabrikken er en organisasjon som henter inn erfaringer og råd direkte fra barn og unge gjennom undersøkelser, som deretter oppsummeres til kunnskap direkte fra barn. Barn og unge som har deltatt i undersøkelsene formidler denne kunnskapen (Forandringsfabrikken u.å.). I 2013 inviterte Forandringsfabrikken minoritetsbarn som får hjelp av barnevernet til å dele sine erfaringer og gi råd til norsk barnevern om hvordan man best kan møte unge med annen kulturbakgrunn. Disse rådene ble presentert i rapporten "Minoritetsråd" (Forandringsfabrikken, 2013). Forandringsfabrikken har som hovedmål å samle oppsummerte erfaringer og råd direkte fra barn og unge, for å sikre deres medvirkning og perspektiv på aktuelle områder.

3.2 Forskning på felt

I de kommende avsnittene vil det bli presentert funn fra tidligere forskning som er relevante for problemstillingen. Artikkene som blir presentert har hovedsakelig blitt funnet gjennom søk i forskningsdatabasene Oria, Idunn og Google Scholar, ved hjelp av søkeord som er relevante for problemstillingen. Når det gjelder kilder som er brukt i oppgaven, har det blitt vurdert og valgt ut kilder som er fagfelleverdert og anerkjent som pålitelige og troverdige. Særlig brukte søkeord er: etniske minoriteter, innvandrerbakgrunn, rettssikkerhet, omsorgsovertakelse, kultursensitivitet, i kombinasjon med "barnevern" og "barnevernsloven".

Forskning viser at fellestrekk blant minoritetsgrupper er at de har en frykt for barnevernet. Det fremkommer at de opplever at barneverntjenesten har stor makt, og svært enkelt ta barna fra foreldrene. For mange av disse gruppene er ære et viktig begrep, og det kommer til uttrykk at det oppleves ydmykende når barnevernet griper inn og blander seg i deres privatliv (Fjelnseth, 2017). Dette er sammenfallende med funnene i forskningsrapporten myter og realiteter i barnevernet (Berg et al., 2017, s. 68). Studiens funn viser at barneverntjenester som har deltatt i undersøkelsen rapporterer om en utbredt frykt for barnevernet blant foreldre med minoritetsbakgrunn. Videre observeres det at denne frykten er mer markant i innvandrerfamilier enn i etnisk norske familier, noe som stemmer overens med tidligere forskning på området (Paulsen et al., 2015, Haugen et al., 2017, sitert i Berg et al., 2017, s.

68). Dette samsvarer med funnene Ipsos-rapporten fra 2017 som viser at blant personer med innvandrerbakgrunn, har barnevernet den minste andelen som har stor tillit sammenlignet med andre institusjoner som er målt (Ipsos, 2017, s.49).

Artikkelen "Utlendingers erfaringer i møte med barnevernet" (Fjelnseth, 2017) peker på at barneverntjenesten ofte mangler en kultursensitiv tilnærming i arbeidet sitt, og ikke prøver å forstå familiene ut ifra deres kulturelle kontekst. I en artikkel fra Oslo met fremkommer det at det ofte er personavhengig hvordan barneverntjenesten og fosterforeldre forholder seg til barns kulturelle bakgrunn (Stang et al., 2023, s.?) I mange tilfeller er saksbehandlerne etnosentriske, og vurderer familiene ut ifra hva de selv mener er riktig barneoppdragelse i forhold til egne verdier og livssyn. (Fjelnseth, 2017). En av de vanligste anklagene mot barnevernet når det gjelder manglende kultursensitivitet er at foreldrene opplever å bli møtt med mistenksomhet og at det gripes for raskt inn med tiltak (Sundsford, U.å.)

I artikkelen "Profesjonell kultursensitivitet framfor faglig etnisentrisme" (Qureshi, 2005) blir begrepene kulturkompetanse og kultursensitivitet drøftet i lys av hvordan profesjonelle kan anvende disse i møte med brukere som tilhører etniske minoriteter. I artikkelen fremkommer det at profesjonelle innen ulike fagfelt kan risikere å bli unødvendig opptatt av kulturforskjeller og kulturkonflikter. Profesjonelle kan bli mer opptatt av personens ytre kjennetegn enn selve problemet vedkommende har, og dette kan skape problemer for både brukeren og profesjonelle. Artikkelen peker på at profesjonelle også kan feilaktig vurdere enkeltpersoner som representanter for en hel gruppe, og gi individets handlinger en generell og kulturbetinget forklaring (Qureshi, 2005). Rugkåsa (2018) peker i sin artikkel på utfordringer ved en kulturell relativistisk tilnærming og uttrykker bekymring for at kultursensitiviteten kan bli vilkårlig ettersom det vil være den enkelte saksbehandleren som skal vurdere hvordan og i hvilket omfang kulturelle forhold skal vektlegges.

Forskere har undersøkt hvordan ungdommers mulighet til å treffe selvstendige valg når det gjelder personlig tro og praksis påvirker deres forhold til religiøs identitet (Hansen & Flaskerud, 2020). Arbeidet er utført ved å studere hvordan ungdoms religiøse identitet forandrer seg når de flytter fra en religiøs familie og inn i et ikke-religiøst fosterhjem. Analyser av datamaterialet har avdekket tre ulike endringsfortellinger, som alle viser at ungdommenes religiøse identitet gjennomgår endringer i fosterhjemmet. Forskerne fant at erfaring spiller en sentral rolle i ungdommenes utforming av religiøs identitet, og at disse erfaringene er spesielt knyttet til autonomihemmende eller -fremmende muligheter. Dette

viser at autonomi er en verdifull faktor for religiøs identitetsutvikling hos ungdom. Ungdommene som i biologisk hjem ble tvunget til å tro og delta i religiøse aktiviteter som ikke opplevdes som meningsfulle, valgte i fosterhjemmet enten å vende seg bort fra sin religion og stilte spørsmål ved religionens sannhetsverdi (Hansen & Flaskerud, 2020). Ungdommene som ikke erfarte vold og tvang i biologisk hjem valgte på sin side en større grad av religiøs involvering mens de bor i fosterhjemmet. Forskerne fant også at fosterhjemmet ofte tilstreber å legge til rette for at ungdommene kan reflektere over religionens betydning og praktisere religion, men uten særlig kontakt med religiøse institusjoner (Hansen & Flaskerud, 2020). Oslo Met har gjennomført en undersøkelse av samværsordninger i barnevernet, presentert i rapporten "samvær i praksis" (Stang et al., 2023, s.1). I undersøkelsen fremkommer det at i visse situasjoner kan hensynet til å bevare barnets opprinnelige kulturelle identitet være et argument for å øke tiden for samvær. Det samme gjelder når målet er å gjenforene foreldre og barn, selv om man ellers ville ha begrenset samværet og potensielt forkastet gjenforeningsmålet (Stang et al., 2023, s.163). For mange som er i kontakt med barnevernet kan fagspråket være vanskelig å forstå. I en studie gjennomført av Oslo Met (Aarseth & Bredal, 2018, s. 49) blir det påpekt at dokumenter og saksmapper ofte er preget av et ekspertspråk, betegnet som et "barnevernsspråk". Dette kan innebære forkortelser med henvisning til ulike veiledningsprogrammer eller andre fagtermer som "mentaliserings", "veiledbarhet" eller "omsorgssituasjon".

4.0 Diskusjon

I diskusjonsdelen vil det bli drøftet sentrale aspekter fra tidligere forskning og relevant juridisk bakgrunn i lys av det teoretiske rammeverket for å besvare problemstillingen:

Hvordan kan den nye barnevernsloven bedre ivareta barn med innvandrerbakgrunn etter en omsorgsovertakelse?

4.1 Kultursensitivitet

Barnevernet må jobbe kultursensitivt for å unngå å gjøre antakelser om familier basert på egne erfaringer og kulturelle referanseområder. For å forstå andres kultur, bør man ha evnen til å reflektere over sine egne tradisjoner og oppvekstforhold. Det er viktig å forstå at det ikke bare er ens egne referanser som er gyldige, eller har et slags forrang over andre levesett eller livssyn (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s.233). Et godt samarbeid i barnevernstjenesten fordrer at de ansatte tar foreldrenes og barnas behov på alvor, og informasjon må formidles på en lettfattelig og åpen måte. (Sundsfjord, U.å.) Forskning viser at saksbehandlingsdokumenter ofte er preget av et profesjonelt fagspråk. Dette kan være begreper og definisjoner som kan være selvforklarende og lett forståelige for fagpersoner, men som kan være språklig utfordrende i møte med det offentlige for barn og familier som har et annet morsmål (Aarseth & Bredal, 2018, s. 49). Da samtaler med barnevernstjenesten ofte vil være preget av usikkerhet, stress og følelsen av utilstrekkelighet, vil det være en tilleggsbelastning at informasjonen er på et språk man ikke behersker og en terminologi man ikke forstår. Dette vil også være en utfordring i tilfeller hvor tolk blir brukt, da ikke alle definisjoner og begreper lett kan la seg direkte oversette. En kultursensitiv tilnærming vil bidra til en mer forståelig kommunikasjon.

Den nye loven ikke har et økt fokus på språk og tolkutfordringer, men på grunnlag av den nye bestemmelsen §1-8 (barnevernsloven, 2021) vil det være nærliggende at dette er et område hvor etniske minoritetsbarn kan bli bedre ivaretatt etter omsorgsovertakelsen dersom saksbehandlere tilstreber å gjøre seg språklig forstått. Ifølge barnevernsloven §14-11 (2021) fremkommer det at i annet ledd bokstav h “Nemndlederen skal vurdere og om nødvendig ta avgjørelser om den videre behandlingen av begjæringen(...) blant annet om behovet for tolk i møter i nemnda”. Bestemmelsen er ny, men er også den eneste paragrafen i lovverket som

regulerer bruk av tolk. Det kan stilles spørsmålstegn ved hvorfor ikke bruk av tolk i større grad er regulert i barnevernsloven, ettersom det spiller en vesentlig rolle i arbeidet med minoritetsgrupper.

Hensikten med §1-8 er å sikre bedre faglig arbeid, grundigere vurderinger og riktigere beslutninger for å ivareta barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Bestemmelsen gjelder ikke bare for valg av fosterhjem og institusjon, men også for all saksbehandling, handlinger og avgjørelser som tas av barnevernet. I prop. 133 L (Prop. 133 L (2020-2021), s.97) fremkommer det at barnevernet bør anvende en større grad av kultursensitivitet i sitt arbeid, men at dette primært fremmes gjennom andre virkemidler enn lovgivning. Slik det fremgår av lovteksten gir det ingen nærmere føringer for hvordan barnets bakgrunn skal ivaretas (Prop. 133 L (2020-2021), s. 541). Det innebærer at det vil gjøres en konkret vurdering av hvert enkeltes barn behov, og føringen legger mye ansvar på at saksbehandleren etterstreber dette. Tiltak vil alltid måtte vurderes individuelt, basert på barnets behov og omstendighetene i den enkelte sak. Man må være oppmerksom på hvordan samspillet mellom de involverte og den aktuelle konteksten påvirker situasjonen. Et godt faglig skjønn krever en grundig utforskning av situasjonen og å ta hensyn til perspektivene til alle involverte parter (Fellesorganisasjonen,2019).

Selv om det er positivt med en slik overordnet bestemmelse som nedfelt i barnevernsloven §1-8, kan formuleringen om å "ta hensyn til" tolkes skjønnsbasert. I høringssvar fra Islamsk Råd Norge fremkommer det en bekymring om at formuleringen «hensyn til» blir for svak, og at dette hensynet lett kan vike i vurderingen av omsorgsplassering. Rådet hevder videre at barnevernstjenesten må dokumentere hvilke hensyn som er tatt for å ivareta barnets kulturelle, religiøse og språklige bakgrunn (Islamsk Råd Norge,2019). Høringssvaret gir også uttrykk for en bekymring om barnevernets manglende kunnskap om innvandremiljøer, og at dette bidrar til manglende tillit til barnevernet blant minoritetsfamilier (Islamsk Råd Norge,2019). Slik denne uttalelsen kan forstås, vil det være behov for at barnevernet dokumenterer og beviser at de har innsikt og forståelse av ulike kulturer. Det etterlyses videre i høringssvaret at biologiske foreldre må bli trygget på at barna deres vil få ivaretatt sin kultur og tradisjoner i sitt nye omsorgshjem (Islamsk Råd Norge,2019). Gjennom denne forsikringen kan det skapes bedre tillit mellom barnevernet og foreldre. Uttalelser fra berørte instanser som har inngående kunnskap og interesse for innvandremiljøene, er svært verdifull kunnskap for

saksbehandlere. Det er i barnets beste interesse at de biologiske foreldre har tillit til barnevernet og praksisen som utøves.

Det kan være en risiko for at bestemmelsen i §1-8 bare blir en formell bestemmelse som ikke fører til reell endring i praksis. Derfor kan det være hensiktsmessig å innføre krav om dokumentasjon til hvordan barneverntjenesten konkret har tatt hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i vurderinger av barnets beste, valg av tiltak og plasseringssted etter omsorgsovertakelse. Dette vil være i tråd med ønskene og uttalelsen til Islamsk Råd Norge. I den nye barnevernsloven er det innført en ny bestemmelse om barnevernets journalplikt (barnevernlovens,2021, §12-4). Av denne bestemmelsen fremgår det at journalen skal inneholde alle vesentlige faktiske opplysninger og barnevernsfaglige vurderinger, men presiserer ikke nærmere hensynet til kultur, språk og religion.

Dokumentasjonen kan sikre en mer systematisk og bevisst tilnærming til kulturelle, språklige og religiøse spørsmål i barnevernet. Dokumentasjonskravet kan også fungere som en motivator for saksbehandlerne til å sette seg mer grundig inn i barnets kulturelle og etniske bakgrunn og ta hensyn til dette i sin praksis. På denne måten vil dokumentasjonskravet kunne styrke implementeringen av den overordnede bestemmelsen om å ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Det vil også kunne bidra til å sikre en mer rettssikker praksis og bedre oppfølging av barnets rettigheter etter omsorgsovertakelse.

4.2 Kulturrelativisme

I forsøk på å arbeide kultursensitivt kan en fallgrube være at arbeidet blir for kulturrelativistisk, det vil si at man godtar handlinger man ellers ikke ville gjort og bortforklarer det med teorier om kultur. Barne- og familiedepartementet peker på at det ikke skal legges en annen standard til grunn for vurderinger av barns behov eller av kriterier for god omsorg eller gode oppvekstvilkår (Prop. 133 L (2020-2021), s.544). Lovverket gir ikke et fasitsvar, men det gir føringer, som gir rom for mye skjønnsutøvelse og avhenger av at den enkelte saksbehandler har kompetanse og bevisst kultursensitivitet i arbeidet (Rugkåsa,2018). Barnevernslovutvalget fremhever i NOU 2016:16 (s.35) at dette kan være en utfordring ved en kultursensitiv tilnærming. Det kan oppstå en fare for å tolerere eller legitimere praksiser som anses som uakseptable i det norske samfunnet, fordi de anses som akseptable i familiens kulturelle kontekst. Dersom barns rett til forsvarlig omsorg og beskyttelse kommer i konflikt med kulturelle eller religiøse normer, må hensynet til disse vike og vurderingene vil dermed

være skjønnsmessig (Rugkåsa, 2018, s.181) Når man legger en annen standard til grunn med begrunnelse om at det er en annen kultur, kan det føre til at barnets grunnleggende rettigheter blir ignorert eller neglisjert. For eksempel kan saksbehandleren akseptere at fysisk avstraffelse er akseptabelt i en bestemt kultur, selv om dette strider mot barnets rettigheter til beskyttelse mot vold og overgrep (De forente nasjoner,1989, s.16). Hensynet kan føre til at barnet ikke får den beskyttelsen og omsorgen det trenger for å vokse opp på en trygg og god måte.

Det kan oppleves som en vanskelig balansegang mellom å arbeide kultursensitivt uten å bli kulturrelativistisk. Det er viktig å respektere og anerkjenne familiens kulturelle bakgrunn og verdier, samtidig som det ikke må gå på bekostning av barnets rettigheter og velferd. Det er avgjørende med klare retningslinjer for hva som anses som akseptabel omsorgspraksis og at disse følges, uavhengig av kulturell bakgrunn. Som saksbehandler bør man i møte med fremmede kulturer stille seg spørsmål om praksisen er skadelig, eller om den bare er annerledes (Van der Weele & Karlsen, 2021, s.205).

4.3 Fosterhjem

Barn som er under offentlig omsorg må få god omsorg som en forutsetning for et rettssikkert barnevern (NOU 2023:7, s. 294). Hjelpeapparatet må sikre denne omsorgen gjennom å tilby gode og egnede plasseringer, enten gjennom fosterhjem eller institusjon. Valg av plasseringssted etter omsorgsovertakelse er hjemlet av barnevernsloven (2021) §5-3. Det viser seg å være utfordrende å rekruttere fosterhjem med minoritetsbakgrunn (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2022, s.86). Ved vedtak om omsorgsovertakelse, har kommunen et ansvar for å finne egnet plassering for barnet. I HR-2021-474-A fremkommer det at “Barnas rett til kjennskap til sin kultur må ivaretas uavhengig av fosterforeldres og biologiske foreldres kulturbakgrunn” (HR-2021-474-A, s.8). Det må vurderes om barnet kan praktisere sin kultur og praktisere språk og tradisjoner opp mot den totale omsorgssituasjonen. I barnekonvensjonen artikkel 26 fremkommer det at det skal tas hensyn til barns etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved valg av bosted etter en omsorgsovertakelse (De forente nasjoner, 1989). Sett i sammenheng med fosterhjems plasseringer og institusjons plasseringer vil det si at Norge er forpliktet til å finne løsninger som sikrer kontinuitet i barnets oppvekst, samtidig som det tas hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det innebærer at det må legges til rette for en oppdragelse

som er i tråd med barnets opprinnelige tilhørighet med tilrettelegging for å beholde språk og forbindelse med sin etniske opprinnelse (Proba, 2017, s.18).

Islamsk Råd Norge problematiserer i sitt hørings svar at en mulig årsak til at barnevernet ikke lykkes med dette arbeidet, kan være barnevernets favorisering av den norske måten å oppdra barn på og at denne måten er overlegen andre oppdragsformer (Kilde). Det oppfordres i hørings svaret til tettere dialog med muslimske miljøer, at barnevernet må vurdere om det stilles for strenge krav til muslimske familier, og at samfunnet må være mer åpent for alternative oppvekstformer. Rådet representerer det muslimske miljøet, men for diskusjonens del kan man anta at disse bekymringene også kan være relevante for andre minoritetsgrupper og religioner.

Utfordringene med å rekruttere fosterfamilier med etnisk minoritetsbakgrunn er sammensatte. Forhold som manglende generell kunnskap og tillit til barnevernet, språkbarrierer samt utfordrende samarbeid mellom de ulike instansene og hjemmene, har vært gjennomgående funn i denne analysen. Mangel på opplæring og veiledning blir også fremhevet som mulige årsaker (NOU 2023: 7, s 294). Her forstår man at det er behov for tiltak som kan muliggjøre rekruttering av flere fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn. Et målrettet og oppsøkende rekrutteringsarbeid er avgjørende og ifølge NOU (2023:7, s. 291) har det blitt økt oppmerksomhet på samarbeid med innvandrersamfunn og tros- og livssynssamfunn, med hensikt om å både gi informasjon om barnevernet og samarbeide med rekruttering. Det jobbes også bevisst for å fjerne det negative stempelet som barnevernet har i enkelte innvandrergupper.

Opplevelsen av å bli skilt fra familie, slekt og kulturell bakgrunn kan ha store konsekvenser for barn som har blitt plassert i fosterhjem eller institusjoner. For mange av disse barna kan bruddet med tilknytningen til deres kulturelle og etniske opphav føre til identitetsproblemer og vanskeligheter med å gjenoppta kontakten og inngå i fellesskap med familie og slekt (Forandringsfabrikken,2013, s.9-10). Dette kan igjen skape vansker med å danne og opprettholde relasjoner og tilhørighet til samfunnet rundt dem. En av årsakene til dette kan være at barna har mistet språk, kulturell sosialisering, etnisk tilhørighet og religion. Dette kan igjen påvirke deres følelse av identitet og tilhørighet, og føre til en opplevelse av å være "utenfor" og ikke fullt ut integrert i det samfunnet de lever i (Forandringsfabrikken,2013, s.9-10). På den andre siden rapporterer barnevernstjenester at mange innvandrerbarn uttrykker

ønske om å bo hos en norsk familie etter omsorgsovertakelse (Proba, 2017 s.35). Dette kan være ulike grunner til dette, blant annet kan barna ønske å bli en del av det norske samfunnet og ha en oppfatning om at en norsk familie vil gi dem bedre muligheter for integrering og tilhørighet. Noen av disse barna assosierer gjerne sin etniske tilhørighet med negative opplevelser, for eksempel vold i hjemmet. Dette kan føre til en opplevelse av avsky for sin egen kultur og et ønske om å distansere seg fra den (Proba, 2017 s.35).

For saksbehandlere kan det være en utfordring å veie opp barnets ønsker, mot hensynet til å ivareta dets kulturelle bakgrunn, når det gjelder å plassere barnet i et minoritetsetnisk fosterhjem. På den ene siden skal barnets synspunkter tillegges vekt, men samtidig er det lovpålagt å ivareta barnets rettigheter til å opprettholde sin kulturelle tilhørighet i alle faser av saksbehandlingen (barnevernsloven, 2021, §1-8). Som tidligere nevnt, er det vanskelig å finne passende fosterhjem med en minoritetsetnisk bakgrunn, og det kan dermed anses som en mer teoretisk situasjon om et slikt fosterhjem kan bli aktuelt. Derfor er det avgjørende å legge til rette for at barnet kan ivareta sin kulturelle bakgrunn på alternative måter. I praksis vil det ofte heller være et spørsmål i hvilken grad fosterforeldre med etnisk norsk bakgrunn kan tilrettelegge for et fosterbarn med minoritetsbakgrunn som vil være avgjørende for valg av fosterforeldre. Barnevernstjenesten legger stor vekt på at fosterhjem må ha tilstrekkelig kapasitet og evne til å imøtekomme et barn med en annen kulturell bakgrunn (Proba,2017). Funnene i forskningsartikkelen “familiens betydning for ungdoms religiøse identitetsutvikling” (Hansen & Flaskerud, 2020) fremhever at det er individuelt i hvilken grad ungdommer velger å praktisere sin religion og kultur i et norsk fosterhjem. Funnet indikerer at ungdommers religiøse identitet ikke nødvendigvis er bestemt av deres kulturelle bakgrunn eller deres religiøse tilhørighet, men heller av deres individuelle erfaringer og autonomi. Saksbehandlere og fosterforeldre kan derfor spille en viktig rolle i å legge til rette for ungdommens autonomi og mulighet til å utforske sin religiøse identitet. Samtidig viser studien også at ungdommene i stor grad privatiserer sin religion, og har lite kontakt med fosterforeldre og jevnaldrende om dette temaet. Dette kan føre til at fosterforeldre ikke føler seg kompetente til å støtte ungdommene i deres religiøse utforskning og identitetsutvikling (Hansen & Flaskerud, 2020). Det er derfor viktig at fosterforeldre får opplæring og veiledning om hvordan de kan støtte ungdommenes autonomi og religiøse identitetsutvikling på en måte som passer for den enkelte ungdom.

Familie og nettverk kan være viktige ressurser for barnet og foreldrene, og formålet med bestemmelsen er å bruke disse ressursene til barnets beste. Vurderingen av om, og i hvilken grad, familie og nettverk skal involveres vil ta hensyn til barnets beste og synspunktene til barnet og foreldrene. Det kan være behov for en prosess for å undersøke om videre involvering er hensiktsmessig, og samtykke fra partene er nødvendig i slike tilfeller. Den nye bestemmelsen i barnevernsloven (2021) §1-9 pålegger barnevernet å tilrettelegge for at barnets familie og nettverk involveres. Bestemmelsen gjelder i alle faser av en barnevernssak, og familien inkluderer også barnets slekt, storfamilie og utvidet slektskap, som kan være viktige ressurser for barnet. Det er imidlertid viktig å være klar over at ikke alle minoritetsfamilier har et nettverk som kan bidra med ressurser, og at det kan være kulturelle barrierer for å involvere familie og nettverk i saken. Derfor må det alltid gjøres en konkret vurdering i hver enkelt sak om, og i hvilken utstrekning, det skal legges til rette for slik involvering (Prop. 133L (2020-2021), s.107)

Forandringsfabrikken har utgitt en rapport fra barn med minoritetsbakgrunn, som kommer med råd direkte til barnevernet. De understreker viktigheten av å involvere barn og foreldre i beslutningsprosesser og å være åpen og ærlig i all kommunikasjon med dem (Forandringsfabrikken,2013, s.26). De sier at barnevernstjenesten må ta ansvar for at det er god nok informasjon om hvordan det går med familie og nettverk, og at de må få vite hvordan det går med dem. Mange har hatt mye ansvar for søsknene sine, og å ikke vite hvordan det går med dem oppleves svært bekymringsfullt (Forandringsfabrikken,2013, s.30). Å involvere familie og nettverk i saker der minoritetsfamilier er involvert kan være ekstra viktig, da det kan bidra til bedre opplysning av saken og at ressurser rundt familien blir brukt til barnets beste. Det kan også bidra til å bygge tillit mellom minoritetsfamilier og barnevernstjenesten, og bidra til bedre samarbeid i saken (Prop. 133L (2020-2021), s.107). Å involvere familie og nettverk i saksbehandlingsprosessen kan bidra til bedre opplysning av saken og at ressurser rundt familien blir brukt til barnets beste. Minoritetsfamilier kan ha andre kulturelle eller språklige behov som må tas hensyn til i saksbehandlingen, og ved å involvere familie og nettverk kan man få bedre innsikt i dette. Videre kan det bidra til å ivareta viktige relasjoner for barnet ved omsorgsovertakelse.

4.4 Samvær etter omsorgsovertakelse

Barnevernsloven fastslår at barn og foreldre har en lovfestet rett til samvær, med mindre annet er bestemt (barnevernsloven §7-1). Retten til samvær er også vernet av de menneskerettslige forpliktelsene barnekonvensjonen artikkel 3 og 9, samt EMK artikkel 8. (HR-2020-1788-A, s.20) Innføring av bestemmelsen i §7-2 annet ledd (bvl.2021), presiserer at Barneverns- og helsenemnda skal gjøre en konkret vurdering av samvær, og ikke basert på en normativ praksis. Kravet om en konkret vurdering av samvær etter omsorgsovertakelse kan bidra til å styrke barnets rettssikkerhet ved å sikre at samværsbeslutninger er basert på en helhetlig vurdering av barnets situasjon og behov. Dette vil kunne bidra til å unngå situasjoner der samvær blir tilrettelagt eller begrenset på en måte som ikke tar hensyn til barnets individuelle situasjon og behov. Ved å gjøre en konkret vurdering av samvær vil Barneverns- og helsenemnda også kunne avdekke og ta hensyn til eventuelle risikofaktorer eller utfordringer som kan påvirke samværet, og dermed ivareta barnets sikkerhet og trygghet på en bedre måte. Utover å bevare kontakten og kjennskapen til familien, kan samvær med foreldre og andre familiemedlemmer også være betydningsfullt for å praktisere morsmål og vedlikeholde tilknytning til opprinnelses familiens kultur. Dette kan inkludere observasjon av religiøse og nasjonale høytider, samt utforskning av kulturelle uttrykk som mat, musikk og litteratur (Stang et al., 2023, s.163).

Kravet om konkret vurdering av samvær kan også bidra til å styrke barnets rett til deltakelse og medvirkning i beslutningsprosessen. Sett i lys av §1-9 annet ledd skal det legges til rette for at barnets familie og nettverk involveres i prosessen (barnevernsloven,2021, §1-9). Ved å involvere barnet og foreldrene samt foreta en konkret vurdering av samvær vil barneverns- og helsenemnda kunne ta hensyn til deres synspunkter og ønsker, og dermed sikre en mer rettferdig og tilpasset samværsordning. Dette kan også bidra til å styrke barnets og foreldrenes tillit til barnevernet, og dermed øke muligheten for at samarbeidet mellom barnevernet og familien blir konstruktivt og positivt. Samlet sett vil konkret vurdering av samvær, sett i lys av de overordnede bestemmelsene, (§§1-8, 1-9) bidra til å ivareta barnets kulturelle, etniske, språklige og religiøse bakgrunn, og dermed bidra til å sikre at barnets rettigheter blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Dette vil også kunne bidra til å styrke barnets identitet og tilhørighet til sin kultur og opprinnelsesfamilie, som er viktig for barnets trivsel og utvikling. Det blir nødvendig å være bevisst på ens egne etnosentriske holdninger for å kunne kommunisere og samhandle effektivt på tvers av kulturer og skape et mer inkluderende

samfunn (Qureshi, 2005). Til tross for disse argumentene kan det også hevdes at kravet om en konkret vurdering av samvær etter omsorgsovertakelse kan føre til utfordringer og ulemper.

Det kan for eksempel føre til at samværsbeslutninger blir mer tidkrevende og kompliserte, og at det kan bli vanskelig å finne en samværsordning som både tar hensyn til barnets behov og interesser og foreldrenes ønsker og muligheter.

Selv om retten til samvær er styrket, er det ikke slik at samvær alltid vil være til barnets beste. Dersom ivaretagelse av kultur vil gå på bekostning av barnets beste fremgår det av HR-2021-475-a avsnitt 38 at barnets beste skal gå foran hensynet til kultur (HR-2021-475-a, s.6). Det er likevel ikke slik at man ikke kan ivareta barnets kulturelle identitet, selv om det blir vurdert begrenset samvær. Det må da være opp til saksbehandler å finne alternative tiltak for at denne rettigheten skal bli ivaretatt. En måte å ivareta barnets kultur i de tilfeller hvor samvær med foreldrene ikke er mulig, kan være å legge til rette for kontakt mellom barnet og sin opprinnelige kultur og familie på andre måter. Dette kan være ved å sørge for at barnet kan delta på kulturelle arrangementer eller praktisere kulturelle høytider. Dette kan bidra til å opprettholde barnets forbindelse til sin kulturelle og språklige bakgrunn, og bidra til å opprettholde barnets identitet og selvfølelse. Slike erfaringer kan bidra til en sterkere identitetsforankring og tilpasningsevne i en flerkulturell kontekst, og kan ha positive virkninger på barnets psykologiske og emosjonelle velvære (Stang et al., 2023, s.164).

4.5 Barneperspektivet og medvirkning

Det er gode argumenter for å sikre barn og unges rett til medvirkning. Likevel har manglende medvirkning i praksis vært et utfordrende problem (NOU 2023:7, s. 447). En mulig forklaring er at det har vært en ensidig juridisk forståelse av medvirkning, og at de positive effektene for barn og unge har fått mindre oppmerksomhet. Studier viser at ungdom som har hatt mulighet til å medvirke i barnevernet, har opplevd å bli verdsatt, inkludert og anerkjent (Paulsen & Studsrød, 2019, s.31). Mange beskriver også at de har utviklet sin kompetanse og selvtillit ved å kunne formidle sine tanker og meninger. Ved å involvere ungdom i beslutningsprosessen kan de også føle en større forpliktelse til de beslutningene som blir tatt. Derfor er det viktig å legge til rette for at barn og unge får mulighet til å medvirke aktivt og i større grad påvirke sin egen livssituasjon (Paulsen & Studsrød, 2019, s.31).

Barns medvirkning vil ha positive effekter for både barna selv og for beslutninger som fattes på deres vegne. Det fremkommer at medvirkning kan føre til bedre beslutninger på barnets vegne, økt trivsel ved omsorgsplassering, styrke deres rettssikkerhet (Ormstad et al., 2020,

s.40). Folkehelseinstituttet Å legge til rette for at barnets stemme kommer tydelig frem og gis betydning, er også nødvendig for å få frem informasjon. Barn har innsikt, erfaringer og informasjon som det er viktig for barneverntjenesten å få frem for å kunne ivareta barnet på best mulig måte. Selv om foreldrene eller andre kan ivareta barnets interesser, er det viktig å være bevisst på at foreldrenes og barnets perspektiver ofte kan være ulike, og at barns medvirkning kan bidra til å sikre at deres interesser blir ivaretatt (Paulsen & Studsrød, 2019, s.31-32). I en undersøkelse ble det avdekket at ansatte som er flinke til å legge til rette for medvirkning, er de som tar avgjørelser uten å nedvurdere ungdommens meninger. De beskriver en god ansatt som noen som anerkjenner dem ved å lytte til dem, som ikke antar at de alltid vet hva som er best for barnet, og som støtter og veileder dem i beslutninger. Ofte beskriver ungdommene i undersøkelsen at de opplever dårlige relasjoner og manglende medvirkning når de blir behandlet som saker, og ikke som enkeltpersoner (Paulsen, 2016, s.12). Barnets medvirkning kan dermed føre til bedre tilpasning til en god hverdag, økt beskyttelse og utvikling, og anses som en nødvendighet for å sikre barnets beste (Paulsen & Studsrød, 2019, s.32).

Ifølge barnevernsloven (2021) §1-4 første ledd andre setning, har barnet rett til å uttale seg uten samtykke fra foreldrene. Det må vurderes opp mot beskyttelse av barna. Ifølge forfatterne av Barnas barnevern, kan barn bli bekymret for hvordan foreldrene deres får vite hva de sier til barnevernet, og at det erfaringsmessig ikke alltid har vært intuitivt for barnevernsarbeidere (Steinrem, 2018, s. 194). De problematiserer innsynsretten til foreldrene, og det er viktig at saksbehandlere gjør barnet oppmerksomt på at viktig informasjon kan bli videreformidlet til foreldre eller omsorgspersoner. Barnet har ikke fått ytterligere beskyttelse i det nye lovverket, men en lovbestemt rett til å uttale seg uten foreldrenes samtykke. Her må saksbehandler være bevisst på formidlingen av barnets uttalelser, juridiske forpliktelser og etiske vurderinger. Saksbehandleren må veie barnets rett til å uttale seg mot beskyttelsen av barnet, og vurdere om å videreformidle informasjon til foreldrene vil kunne skade barnet på noen måte. Det kan være nyttig å involvere barnet i beslutningsprosessen om videreformidling av informasjon, og saksbehandleren bør tydelig informere barnet om hva som vil skje med informasjonen og hvem som vil ha tilgang til den. Det er viktig at saksbehandleren forstår og respekterer barnets perspektiv og tar hensyn til dets alder og modenhet i vurderingen av barnets synspunkter. Saksbehandleren bør også ha en god forståelse av de etiske retningslinjer som gjelder for deres yrke, og være bevisst på at de har

en plikt til å handle i samsvar med disse retningslinjene når de arbeider med barn og familier (Fellesorganisasjonen,2019).

4.6 Krav om økt kompetanse

Som nevnt innledningsvis er det innført krav til økt kompetanse og mastergrad for å jobbe i barnevernstjenesten jf. barnevernsloven §15-6 (2021). For enkelthetens skyld kan man skille mellom to nivåer av kompetanseheving. Kunnskap som blir tilegnet gjennom studier og videreutdanning, samt kurs og opplæring som blir tilrettelagt og gjennomført på arbeidsplassen. Den nye barnevernsloven inneholder en bestemmelse med kompetansekrav til barnevernsansatte (Barnevernsloven, 2021, §15-6). Kravet er inntatt i lovverket både for å øke kompetansen, men også for å anerkjenne hvor alvorlig samfunnsoppdraget er og kompleksiteten i arbeidet. (Prop 133 L (2020-2021), s. 41). Kravet om mastergrad eller tilsvarende kompetanse vil sikre at saksbehandlerne har en solid faglig bakgrunn og dypere forståelse for de skjønsmessige vurderingene som ofte må gjøres i barnevernssaker. Det vil gi den enkelte saksbehandler mer inngående kunnskap samt mulighet for spesialisering innenfor enkelte fagområder slik at barnevernet kan organiseres mer spesialisert. Siktemålet er at barnevernsarbeideren kan sette seg inn i andre menneskers kultur og forståelseshorisonter, og at man kritisk kan vurdere og videreutvikle sin egen kompetanse og holdninger. Ifølge en handlingsplan utarbeidet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er det foreslått at minoritetsperspektivet blir en integrert del av barnevernsutdanningen, slik at utdannelsen inneholder særskilte temaer som er av spesiell relevans for arbeidet med etniske minoritetsfamilier (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2017, s.23)

Utover den konkrete lovbestemmelsen om masterutdanning, har Barne- og likestillingsdepartementet utarbeidet en strategi, kalt “Mer kunnskap-bedre barnevern”. Denne strategien har som formål å gi et historisk kompetanseløft ved å sikre at kommunene blir bedre rustet til å sette inn riktig hjelp i barnevernssaker, og å gi en felles plattform for arbeidet i barnevernet (Barne- og Likestillingsdepartementet, u.å., s. 19). Med relevans til problemstillingen vil oppgaven undersøke om det finnes konkretiserte kompetansehevende tiltak for å øke kultursensiviteten i barnevernet i denne strategien. Et barnevern som jobber kultursensitivt, vil ha fokus på tilstrekkelig kunnskap om andre kulturer slik at de unngår

misforståelser eller feiltolker familiens situasjon og kulturelle kontekst. Funnene i denne oppgaven viser at det mangler konkrete forslag til hvordan arbeidet med kultursensitivitet skal styrkes. Det fremkommer i strategien at "ansatte må sette av tid til kompetanseutvikling, de ansatte må prioritere deltakelse og ny kunnskap må tas i bruk i det praktiske arbeidet" (Barne- og Likestillingsdepartementet, u.å., s.21). Med disse føringene, kan det forstås at en stor del av kompetanseløftet er opp til den enkelte barnevernstjeneste og den enkelte ansattes interesse og fokus på utfordringen. Det uttrykkes i strategiplanen at det er Direktoratet (BUFDIR) som har ansvaret for planlegging og koordinering av kunnskapsløftet. Det er uklart om dette dreier seg om obligatorisk kursing eller om det kun skal tilrettelegges for tilgang til nødvendig kunnskap. I boken "Barnas Barnevern", som representerer syv barnevernsledere og syv proffer (Steinrem, 2018, s. 190) skriver forfatterne om den lange veien fra opplæring til etablert praksis, og betydningen av "vedlikeholdsarbeid" for å hindre tilbakefall til tidligere praksis. Det vises til at noen barnevernstjenester har egne kompetanseplaner, som støtter denne oppgavens funn om at opplæring og kompetanseheving er i stor grad overlatt til den enkelte tjenesten og barnevernledelsen. I lys av problemstillingen i denne oppgaven, kan et aktuelt grep være å invitere foredragsholdere til barnevernkontorene, både profesjonelle og andre erfaringsformidlere. Fagdager og opplæringstiltak for å bevisstgjøre holdninger og verdier kan også være aktuelle tiltak for å sikre at det arbeides i tråd med det nye lovverket. En ny lov krever praksisendring, og det er ikke realistisk at et nytt lovverk blir implementert "over natten", da endringsarbeid alltid vil kreve en viss grad av langsiktighet.

Bufdir utarbeidet i 2016 en handlingsplan for å bedre tilliten mellom barnevern og etniske minoritetsfamilier (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet,2017). I denne kartleggingen fremkommer det at Bufdir planlegger en større kompetansesatsing for det kommunale barnevernet, med særlig satsing på arbeid med etniske minoritetsbarn og familier. Dette innebærer en kartlegging av holdninger til arbeidet med disse familiene, og det ble foreslått å utarbeide en nettbasert veileder som vil omhandle temaer som er særskilt relevante i barnevernets arbeid med minoritetsfamilier (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet,2017, s.23). Denne veilederen skal være dynamisk og "et levende dokument" som vil bli oppdatert jevnlig. Foreslåtte temaer for denne veilederen er blant annet dialogskapende aktiviteter, informasjonsarbeid og brukermedvirkning. I arbeidet med denne oppgaven har det ikke fremkommet om en slik veileder har blitt iverksatt og er tilgjengelig. Det må ansees å være et godt initiativ og vil kunne bidra til å ivareta kravet til kompetanseheving i barnevernet som igjen vil kunne bidra til en bedre ivaretagelse av den aktuelle målgruppen som denne

oppgaven diskuterer. Strukturer, lover og rammeverk skaper ikke i seg selv god kompetanse og engasjerte medarbeidere. Det må foreligge konkrete planer for endringsarbeid og oppfordres til tett samarbeid med familiene og deres miljøer innenfor barnevernets rettslige og faglige rammer. For at denne aktuelle lovendringen skal bidra til bedre ivaretagelse av etniske minoritetsgrupper som er under omsorg av barnevernet, forstår man at som et supplement til utdanningskravet om mastergrad må hver enkelt barnevernstjeneste ha et kontinuerlig fokus på opplæring og veiledning for å heve sin kompetanse innenfor det aktuelle området. Kompetansehevende tiltak vil selvsagt føre til økte utgifter for kommunene, og de er derfor avhengig av å få bevilget økonomiske midler for å finansiere tiltakene. I utredningen av 2023:7 (NOU 2023:7, s.139) blir det stilt spørsmål om barnevernet er tilstrekkelig gode til og har de nødvendige rammebetingelsene for å sikre ivaretagelse av barnets etniske og kulturelle bakgrunn i alle fasene av saken. I statsbudsjettet for 2022 ble det fremmet forslag om å bevilge 77 millioner kroner til å finansiere de økte kostnadene (Barne- og familiedepartementet, 2021). Forslaget kan indikere at kompetanseheving i barnevernet blir prioritert, og at regjeringen er bevisst utfordringer med ressurser.

5. Avslutning og konklusjon

Oppgavens formål er å besvare problemstillingen *“Hvordan kan den nye barnevernsloven bedre ivareta barn med innvandrerbakgrunn etter omsorgsovertakelse?”*

I denne oppgaven har det blitt belyst hvordan den nye barnevernsloven bedre kan ivareta barn med minoritetsbakgrunn som er under offentlig omsorg. Oppgaven har studert de endringene som er aktuelle for denne gruppen barn. Det viser seg at den nye loven gir et sterkere vern for disse barna gjennom et mer presist lovverk. Vektleggelse av kultur, religion og opphav fremkommer i en tydeligere form, både gjennom omformulering av lovtekst og innføring av nye bestemmelser i loven. Barnevernet fremstår med disse endringene mer kultursensitivt, og barnet har fått tydeliggjort sine rettigheter. Det er ikke slik at endringer i lovtekst alltid fører til en forandring av innarbeidet praksis og rutiner. Funnene viser at mye kan være opp til hvert enkelt barnevernkontor når det gjelder å implementere endringene i det daglige arbeidet og oppfølgingen av barn som er under offentlig omsorg. Bestemmelsen om økt kompetanse har som formål å sikre at de ansatte i barnevernet er oppdatert på lovverk og samfunnets utvikling. Barnevernets ansvar for å vektlegge barnets bakgrunn vil kunne styrke tilliten som minoritetsfamilier har til barnevernet. Med det nye lovverket og krav om økt kompetanse kan barnevernet styrke samarbeidsforholdet mellom barn og familier fra andre kulturer som igjen kan styrke tilliten til barnevernet. Det er viktig at barneverntjenesten kontinuerlig jobber med å øke sin kompetanse og bevissthet rundt kultursensitivitet, medvirkning og barns rettigheter for å sikre en god ivaretagelse av innvandrerbarn etter omsorgsovertakelse. Dette kan bidra til å sikre en mer enhetlig og helhetlig praksis, samt styrke tilliten til barnevernet blant både barn, foreldre og samfunnet som helhet.

For å gi et konkret svar på problemstillingen kan den nye barnevernloven bidra til å bedre ivareta etniske minoritetsbarn som er under offentlig omsorg da det nye lovverket har inntatt bestemmelser som styrker barns rett til å bevare sitt etniske, kulturelle, språklige og religiøse opphav, som vil bedre omsorgen de får fra det offentlige. Dette vil ivareta barns integritet og fungering i fremtiden.

I tillegg til at regjeringen har gjort omfattende arbeid i utarbeidelsen av det nye lovverket, kan økte midler og stadig oppdatering av samhandlingsplaner være gode forutsetninger for at det er på riktig vei. Verdensbildet er kontinuerlig i forandring og det vil være spennende å følge med på hvordan praksis utvikler seg i tråd med det nye lovverket. Det vil kunne styrke

saksbehandlingen dersom man forsker videre på utfordringer ved det nye lovverket, særlig med informanter direkte fra barnevernet eller barna selv. Det foreligger lite forskning på hvordan lovverket fungerer i praksis etter som lovverket nylig trådte i kraft.

Litteraturliste

- Aarseth, M., & Bredal, A. (2018). Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter. *En gjennomgang av saker i fylkesnemnda (NOVA Rapport 5/2018)*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/3500/Web-utgave-Omsorgsovertakelser-og-etniske-minoriteter-NOVA-Rapport-5-18-Bookmarks.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Alvik, I. F. (2021). SAMVÆR ETTER OMSORGSOVERTAKELSE: -en undersøkelse av praksis fra fylkesnemnder og lagmannsretter. *Skriftserien* (2021 nummer 4). OsloMet. <https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/753/630>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (U.å.). *Mer kunnskap– bedre barnevern: Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e31905299774f5681d57311e284d519/bedre-barnevern.pdf>
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2014). *Starter arbeidet med ny barnevernlov*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/bld/nyheter/2014/Forbedrer-barnevernloven/id2000817/>
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern*. (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2021-06-18-97>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017). *Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevern 2016-2021*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Handlingsplan_for_a_bedre_tillit_mellom_barnevern_og_etniske_minoritetsmiljoer_2016_2021.pdf
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2022). *Årsrapport 2021*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. https://www2.buudir.no/globalassets/global/nbbf/buudir/arsrapport_2021_buudir_revidert.pdf
- Barne- og familiedepartementet. (2021). *Satsingar for eit betre barnevern*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/bld/nyheter/2021/satsingar-for-eit-betre-barnevern/id2873892/>
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M. D., Garvik, M., & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter: Innvandreres møter med barnevernet*. NTNU samfunnsforskning.

- https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Myter_og_realiteter_Innvandrerens_moter_med_barnevernet.pdf?_gl=1*t7h1is*_ga*MTk0NDc3OTA2Mi4xNjQ0MzUwNzc5*_ga_E0HBE1SMJD*MTY4MjY4NjMxMS43My4xLjE2ODI2ODYzMjQuMC4wLjA.
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. (2. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.
- De forente nasjoner. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De forente nasjoner 20. November 1989 Ratifisert av Norge 8. Januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller*. Barne- og familiedepartementet.
- https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Ertzeid, H. (2020). *Har norsk barnevern et ufortjent dårlig rykte? Kritikken mot norsk barnevern er blåst opp, men deler av kritikken er berettiget, mener OsloMet-forskere*. OsloMet. <https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/har-norsk-barnevern-ufortjent-darlig-rykte>
- Fellesorganisasjonen. (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Fellesorganisasjonen.
- <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Fjelnseth, J. R. (2017). Utlendingers erfaring i møte med barnevernet: –respekt for kultur og språk. *Kritisk juss*, 43(1), 53-56. <https://doi.org/10.18261/issn.2387-4546-2017-01-05>
- Forandringsfabrikken. (U.å.) *Ideen*. Forandringsfabrikken.
- <https://forandringsfabrikken.no/om-ideen/>
- Forandringsfabrikken. (2013). *Minoritetsråd*. Redd Barna.
- https://forandringsfabrikken.no/wp-content/uploads/2021/10/minoritetsraad_.pdf
- Grunnloven. (1814). Kongeriket Norges Grunnlov (LOV-1814-05-17). Lovdata.
- <https://lovdata.no/lov/1814-05-17-bm>
- Hansen, T., & Flaskerud, I. (2020). Familiens betydning for ungdoms religiøse identitetsutvikling: Ungdom med muslimsk bakgrunn i fosterhjem. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 1(1), 42-56. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-8162-2020-01-04>
- HR-2020-1788-A. *Anke over Agder lagmannsretts dom 20. desember 2019*.
- <https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2020/september-2020/hr-2020-1788-a.pdf>

- HR-2020-661-S. *Anke over X lagmannsretts beslutning 12. august 2019.*
<https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2020/mars-2020/hr-2020-661-s.pdf>
- HR-2020-662-S. *Anke over X lagmannsretts dom 24. juni 2019.*
<https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2020/mars-2020/hr-2020-662-s.pdf>
- HR-2021-474-A. *Anke over Hålogaland lagmannsretts dom 26. juni 2020.*
<https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2021/mars-2021/hr-2021-474-a.pdf>
- HR-2021-475-A. *Anke over Eidsivating lagmannsretts dom 18. juni 2020.*
<https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2021/mars-2021/hr-2021-475-a.pdf>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2022). *Indikatorer for integrering: Status og utviklingstrekk i 2022.*
<https://www.imdi.no/contentassets/507ec06524674e4ca041a7f920395045/indikatorer-for-integrering-2022.pdf>
- Ipsos. (2017). *Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn*
https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Tillit_til_barnevernet_blant_personer_med_innvandrerbakgrunn.pdf
- Islamsk Råd Norge. (2019). Høringssvar fra Islamsk Råd Norge [Høringssvar].
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-ny-barnevernslov/id2639982/?uid=d4b2062b-d1a5-4216-be28-951519393448>
- Kjønstad, A., Syse, A. & Kjelland, M. (2017). *Velferdsrett I: grunnleggende rettigheter, rettssikkerhet og tvang.* (6. utg.). Gyldendal juridisk.
- Lov om barneverntjenester (barnevernloven). (1992). LOV-1992-07-17-100
<https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1992-07-17-100>
- Norges institusjon for menneskerettigheter (2020). *Hvorfor dømmes Norge i EMD? En statusrapport om barnevernsfeltet.* Norges institusjon for menneskerettigheter.
<https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2020/12/Rapport-hvorfor-dommes-norge-i-emd-web.pdf>
- NOU 2016:16. (2016). *Ny barnevernslov: Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.* Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/53164b1e70954231b2a09d3fdec1888b/nou/pdfs/nou201620160016000dddpdfs.pdf>

- NOU 2023:7. (2023). *Trygg barndom, sikker fremtid. Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet*. Barne- og familiedepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a1eb3f73d3d94fa6b146dbd08f8a4253/no/pdfs/nou202320230007000dddpdfs.pdf>
- Ormstad S., S., Hestevik C., H., Munthe-Kaas H., M., Blaasvær, N., Muller A., E. & Berg R., C. (2020). *Barn og unges medvirkning i barnevernet: en systematisk kartleggingsoversikt*. (Rapport –2020). Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2020/barn-og-unges-medvirkning-i-barnevernet-rapport-2020.pdf>
- Paulsen, V. (2016). Ungdommers erfaringer med medvirkning i barnevernet. *Fontene forskning*, 1(2016), 4-15. <https://fonteneforskning.no/pdf-15.44730.0.3.addb44a4fe>
- Paulsen, P. & Studsrød, I. (2019). Barnet i sentrum for barnevernspedagogens yrkesutøvelse. I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran & K. Mevik (Red.). *Barnevernspedagog: En grunnbok* (s.25-26). Universitetsforlaget.
- Proba samfunnsanalyse. (2017). *Barn med minoritetsbakgrunn i fosterhjem: Utarbeidet for Bufdir*. (Proba-rapport nr. 2017 -03). Proba samfunnsanalyse. https://proba.no/wp-content/uploads/barn_med_minoritetsbakgrunn_i_fosterhjem.pdf
- Prop. 131 L. (2018-2019) *Lov om informasjonstilgang m.m. for Partnerdrapsutvalget*. Justis- og beredskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/5ca0d9d204234a6c85a4cf5de221744d/no/pdfs/prp201820190131000dddpdfs.pdf>
- Prop. 133 L. (2020-2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f325e4de00fb472f85a7a2b94124f531/no/pdfs/prp202020210133000dddpdfs.pdf>
- Qureshi, N. A. (2005). Profesjonell kultursensitivitet framfor faglig etnisentrisme. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 2(3), 261-274. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3010-2005-03-05>
- Rugkåsa, M. (2018). Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 21(2), 180-185. <https://www.idunn.no/doi/epdf/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>
- Schiefloe, P. M. (2019). *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse* (3. utg.). Fagbokforlaget.

- Stang, E., G. (2023). Karnov lovkommentar: Barnevernsloven 2021, note 1 til Kapittel 1. Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser. Lovdata. Hentet fra: <https://lovdata.no/pro/COMMENT/karnov/2021-06-18-97.star/1>
- Stang, E. G., Baugerud, G. A., Backe-Hansen, E., & Rugkåsa, M. (2023). *Samvær i praksis: En forskningsbasert undersøkelse av samværsordninger i barnevernet. Hovedrapport fra prosjektet «Samvær etter omsorgsovertakelse»*. OsloMet skriftserie, 1-235. <https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/802/746>
- Kirkeberg, M. I., Dzamarija, M. T., Bratholmen, N. V. L., & Strøm, F. (2019). *Norskfødte med innvandrereforeldre– hvordan går det med dem?: Demografi, utdanning, arbeid og inntekt*. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/391638?_ts=16bb80598d8
- Steinrem, I. (Red.). (2018). *Barnas barnevern: Trygt, nyttig og samarbeidende for barn*. Universitetsforlaget.
- Stortinget. (2022). *Lovarbeidet*. Stortinget. <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Arbeidet/Lovarbeidet/>
- Sundsford, S. (U.Å.). *Kultursensitivt barnevern*. UIT. https://uit.no/prosjekter/prosjektsub?sub_id=426087&p_document_id=349411
- Utenriksdepartementet. (2005). *Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK)*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/den-europeiske-menneskerettighetskonvens/id88366/>
- Utenriksdepartementet. (2020). *Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD)*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/menneskerettigheter/emd/id2722687/>
- Van der Weele, J. & Karlsen, K. (2021). *Analyse i komplekse barnevernssaker- fra magesfølelse til kritisk tenkning*. Gyldendal Norsk forlag.